

hele den frivillige Ordning, og det foreskrives til sidst i § 11, at „de Besiddere, der ønsker at benytte den dem i nærværende Lov givne Adgang til at overtage Besiddelsen til fri Ejendom, maa, om det skal ske paa de i § 1 nævnte Betingelser — altsaa mod at betale 20, henholdsvis 25 pCt. af Værdien og afstaa $\frac{1}{3}$ af Jorden mod Erstatning —, rette en Henvendelse til Justitsministeren derom, senest et Aar efter Lovens Ikrafttræden. I det følgende Aar skal en tilsvarende Adgang staa aaben med den Ændring i Betingelserne, til Afgiften til Statskassen forhøjes til 30 pCt. af de Besiddelsers Værdi, hvorpaa der hviler Hjemfaldsret, og 25 pCt. for de øvrige Besiddelser“. Naar vedkommende Fideikommisbesidder ikke bestemmer sig inden 1 Aar, forøges hans Afgift til Statskassen altsaa med 5 pCt. „Derefter vil der af de Besiddelser, for hvilke Besidderne endnu ikke maatte have benyttet den dem i denne Lov givne Adgang til Overtagelse til fri Ejendom, være at svare en aarlig Afgift til Statskassen af $1\frac{1}{5}$ pCt. af deres Værdi, forsaavidt der paahviler dem Hjemfaldsret, og for andre Besiddelser af 1 pCt.“ Derpaa følger saa de nærmere Regler om Afgiften. Altsaa, hvis man ikke inden de to Aar har bestemt sig til at overtage Besiddelsen af Ejendommen paa de nævnte Vilkaar, kommer den vedkommende Besidder til at svare den af mig sidst nævnte Afgift til Statskassen.

Jeg tror, at den her foreslaaede frivillige Ordning er forsvarlig. Baade, naar Hensyn tages til den Samfundsinteresse, der er at varetage, og som er meget betydelig, idet det gælder om at skaffe Jord og Penge, saa at ubemidlede Landarbejdere kan komme i Besiddelse af Jord med Hus og Besætning, uden selv at eje synderlig Kapital, og derved komme til at føre et nyttigt og tilfreds Liv i Stedet for at flytte ind til Byerne og dær føre en Proletartilværelse. Og tillige, naar Hensyn tages til Fideikommisbesidderne og den Slægt, der er successionberettiget. I § 4 gives der Regler for, hvilke Rettigheder der skal tilkomme Successorerne. Der er endvidere truffet Bestemmelser, der paa forstandig Maade sikrer, at Skovene ikke forringes, og at Genstande af kunstnerisk og historisk Værdi, hvad enten det er Løsøre eller Bygninger, bevares for Samfundet. Jeg tror derfor, at der paa alle Maader i dette Lovforslag er taget rimelige og forstandige Hensyn til alle Interesser, og jeg skal meget stærkt anbefale

det høje Ting at slutte sig til den Affattelse af Lovforslaget, der er vedtaget i Folketinget, saaledes at denne gennem saa mange Aar debatterede Sag kan blive gjort færdig fra Rigsdagen.

Hauch: Forslaget om Lens, Stamhusets og Fideikommisgodsers Overgang til fri Ejendom er et Led i den Kæde af Lovforslag, hvis Hensigt er at skaffe Betingelser for at oprette flere Landbrugshjem i vort Land. Alle politiske Partier paa Rigsdagen er enige om, at en Udvikling i den Retning er ønskelig, idet alle ser, at Landbruget er et sundt, frit og for den enkelte selvstændigt Erhverv, der fremmer Flid og Paapasselighed i det daglige Arbejde. Det lille Landbrugs Kvinder og Mænd henfalder ikke i Betragtninger over, at deres daglige Arbejdstid overskrider Normalarbejdsdagen med adskillige Timer. Naar Arbejdet skal gøres, tager de fat, og de arbejder ufortrødent, thi de indkasserer hele Lønnen for deres Virksomhed. Ser vi imidlertid hen til Forholdene, som de udvikler sig baade i de store Lande og herhjemme, maa vi desværre indrømme, at Forholdene for Fremme af de Formaal, som dette og de andre Jordforslag sigter mod, ligger særdeles vanskeligt for Tiden. Det ligger f. Eks. ret uklart i Øjeblikket, hvorledes Forholdene vil forme sig for den særlige Driftsmaade med de store Husdyrhold, der har baaret vore smaa Landbrug frem til gode Livsvilkaar for Brugerne i Aarene før Krigen. Skal man tage Varsler af de Vilkaar for Import af Korn og Foderstoffer, der tegner sig for Tiden, synes Forholdene ingenlunde at ligge særlig lyst. Dertil kommer, at Driftsmidlerne — jeg tænker her paa Besætning og Inventar — for Tiden er oppe i Priser, der vanskeliggør Anskaffelsen for Folk med ringe Kapital, selv om Jorden erhverves billigt og uden øjeblikkelig Udbetaling, og selv med betydelig Hjælp til Bygningernes Tilvejebringelse vil ved de nuværende Udgifter Byggeriet stille betydelige økonomiske Krav til Besidderne. Det, jeg imidlertid anser for den værste Anstødssten for en hurtig Udvikling i Retning af flere smaa Brug, er de relativt daarlige Kaar, saadanne smaa Landbrugere vil faa i Sammenligning med Folk, der gaar paa løst Arbejde. Prisen paa menneskelig Arbejdskraft er for Tiden steget til en saadan Højde, at en mindre Landbruger, selv om han havde sin Jord gratis, ikke vilde kunne skaffe sig saa gode øjeblikkelige Livsvilkaar som den Mand, der gaar paa